

VIZ potrebe, interesi in želje učencev & RaP

Mag. Tanja Bezić , Brdo, 14. 3. 2019

tanja.bezic@zrss.si

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Znanstvena spoznanja → 20 psiholoških načel za uspešno poučevanje (motivacija)

1. Prepričanja učencev o lastni inteligentnosti in sposobnostih in možnostih razvijanja vplivajo na njihove spoznavne procese in učenje (C. Dweck);
9. Učenci bolj uživajo pri učenju in so uspešnejši, kadar so bolj motivirani notranje kot zunanje;
10. Učenci dlje vztrajajo pri zahtevnejših nalogah in globinsko procesirajo informacije takrat, ko jih vodijo bolj cilji obvladovanja kot cilji dosežkov;
11. Pričakovanja učiteljev do učencev vplivajo na to, kaj učenci pričakujejo od sebe. Nivo pričakovanj vpliva na njihovo motivacijo in učne dosežke;
12. Kratkoročni, specifični in zmerno zahtevni cilji krepijo motivacijo bolj kot dolgoročni cilji, ki so splošni in prezahtevni;

Vzgojno-izobraževalne potrebe, interesi in želje učencev so dejavniki učne motivacije

Kaj **razlike** med njimi in njihov **različen motivacijski potencial** pomeni za načrtovanje in izvajanje dejavnosti RaP?

- **VIZ potrebe** - kaj odrasli mislimo, da otrok potrebuje;
(spoz., čus, soc., mor., tel., zdr., mater., duh.,)
- **Interesi** - kaj vse in kaj najbolj **učenca zanima**;
- **Želje** - kako bi se rad **učil** (s kom, kdaj, kje, koliko, kaj bi rad dosegel, kako bi znanje rad pokazal)?

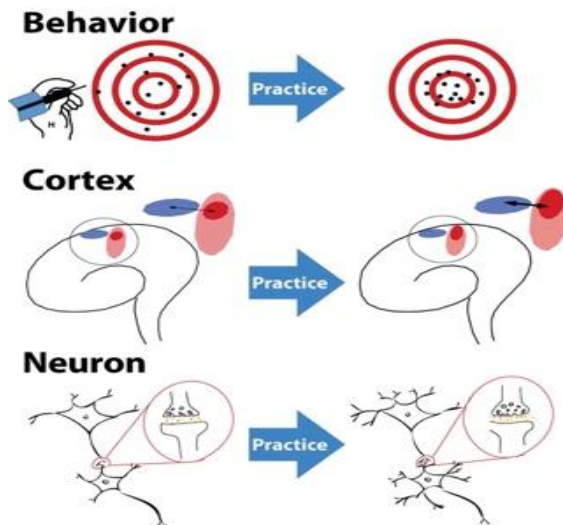

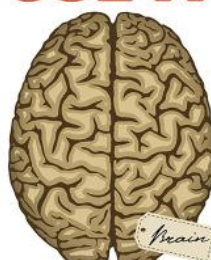
ČLOVEK - potreba po stalni rasti in razvoju svojih potencialov, po pozitivni samopodobi, po priznanju; **učne izkušnje**, ki vse to spodbujajo, doživljamo kot pozitivne, prijetne in zato nadaljujemo dejavnost, vztrajamo... (C. Rogers).

Dobre izobraževalne izkušnje lahko dramatično izboljšajo razvoj možganov otrok in mladostnikov – edukacijska nevroznanost

- Ponavljanje dejavnosti ali njena odsotnost vodi do dolgoročnih sprememb v sinaptičnih povezavah in sprememb v kortikotalni organiziranosti (dolgotrajni spomin)
- Učne izkušnje **modificirajo sinaptične povezave** po pravilu -
»uporabi ali izgubi;

3
meseci

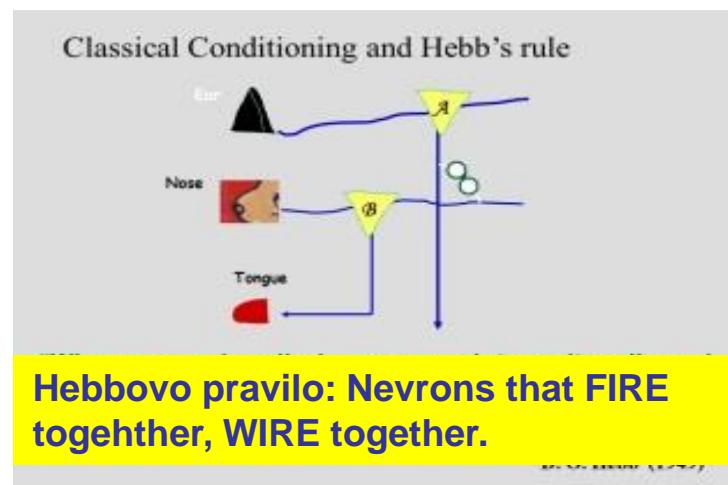
USE IT

OR LOSE IT

Eric Kandel

Edukacijska nevroznanost in pomen gibanja

- **Carol Goldfus (2016, PeF ULJ)** - uporaba nevroznanstvenih spoznanj za pedagoško delo;
- **Zorenje možganov** (otrok, mladostnik, odrasli; nevroplastičnost, mielinizacija)

- **M** zoriyo „od zadaj naprej (mm) in od znotraj navzven (amigdala)“ – motorika, čustva; nazadnje dozoriyo izvršilne funkcije (prefrontalni reženj);
- **MOTORIKA** pospešuje mielinizacijo; (glej tudi Tancig Simona, video).

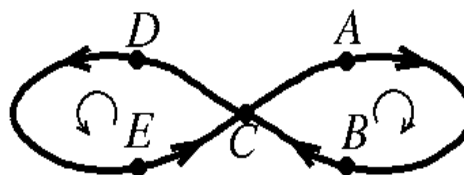
V možganih so emocije in kognicija nerazdružno povezane (Cristian Hinton in Kurt Fischer)

- V arhitekturo razvijajočih se M so vgrajene tudi čustvene izkušnje; Č in K delujejo skupaj, brezšivno;

- Negativna čustva lahko zmotijo učne procese - pomen strategij uravnavanja čustev (reinterpretacija in depersonalizacija; kronični stres...);

- M, glasba, čustva, kognicija

Povežejo se vsi M centri...

Ugodje v procesu učenja (T. Bregant, 2011)

- dopamin

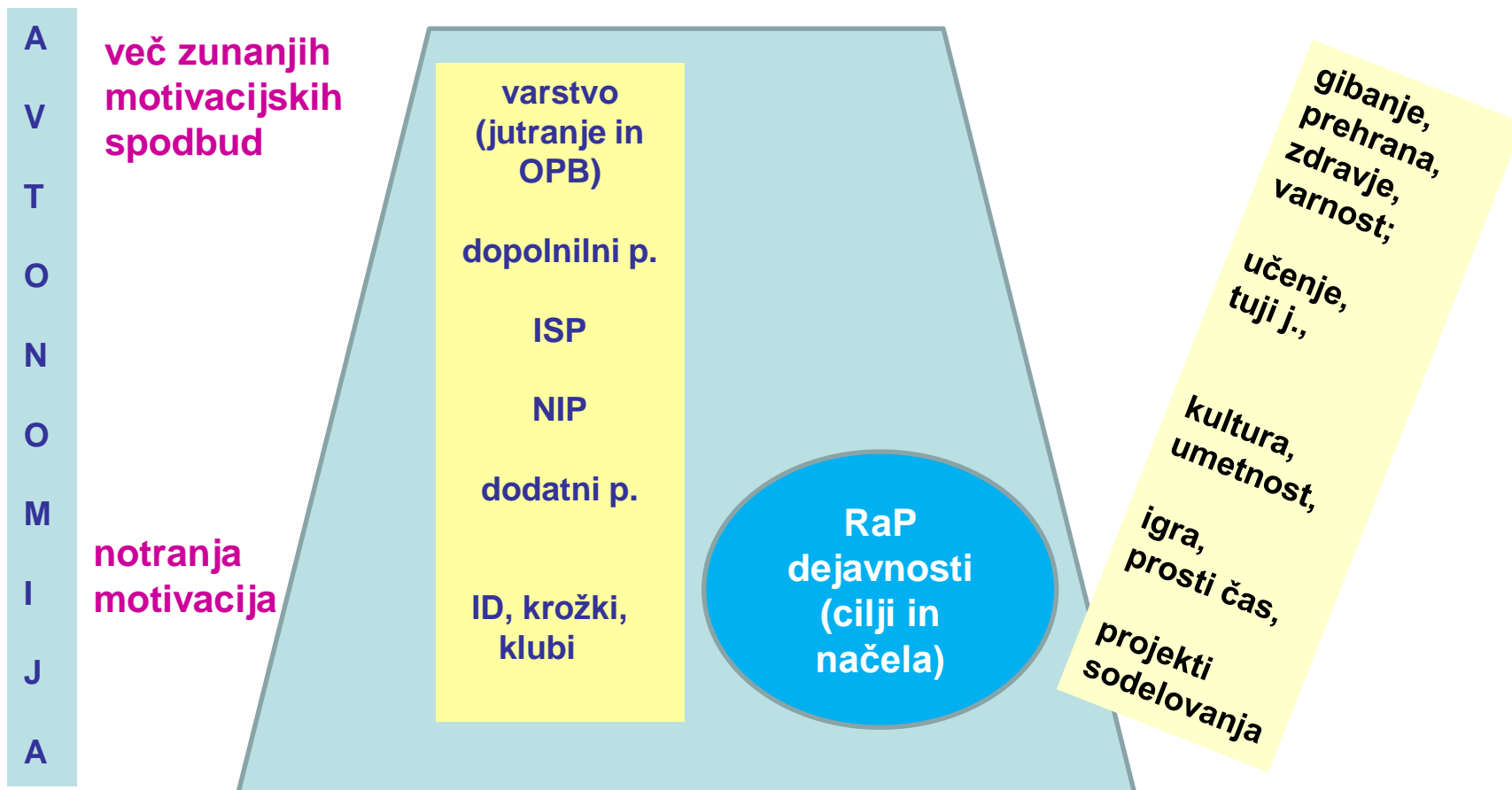
- dopamin
- adrenalin

- manj kortizola
- adrenalina

- serotonin
- oksitocin

Strukturni elementi RaP, avtonomija učenca, motivacijske spodbude

Čemu in zakaj se vključiti v RaP?

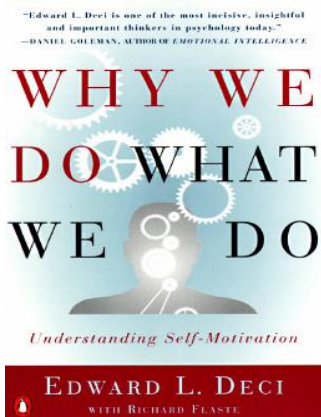
Pridi, ker ... (učitelji, mentorji, ...)	Pojdi, če... (starši, učitelji, mentorji, ...)	Če se ne boš vključil, ... (starši, učitelji, mentorji,...)
bo zabavno	te veseli	boš imel slabšo oceno
boš odkril, ali te res zanima	čutiš, da moraš	boš moral biti sam doma
boš spoznal profesionalce	si želiš	se boš moral učiti sam
boš lahko raziskoval	imaš čas	boš morda izgubil prijatelje
se boš družil s sorodnimi "dušami"	želiš več znati	ne boš mogel na tekmovanje

sobotne, poletne
šole, tabori,
pevski zbor... +

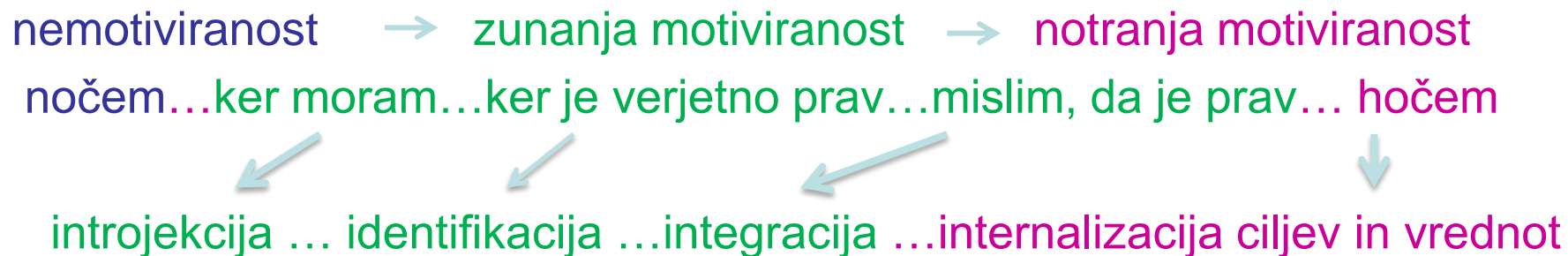

svobodna odločitev?

Kako spodbuditi in ohranjati notranjo motivacijo učencev?

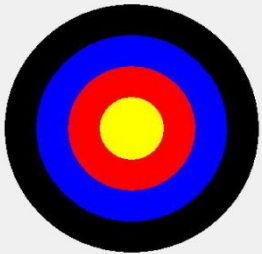
Teorija samodoločenosti (SDT)
motivacijo pojasnjuje kot proces - kontinuum
(Self Determination Theory, Ryan & Deci, 2000; 2008)

SDT:

Kako uspešno bo potekal proces, je odvisno od tega, v kolikšni meri bodo zadovoljene posameznikove psihološke potrebe:

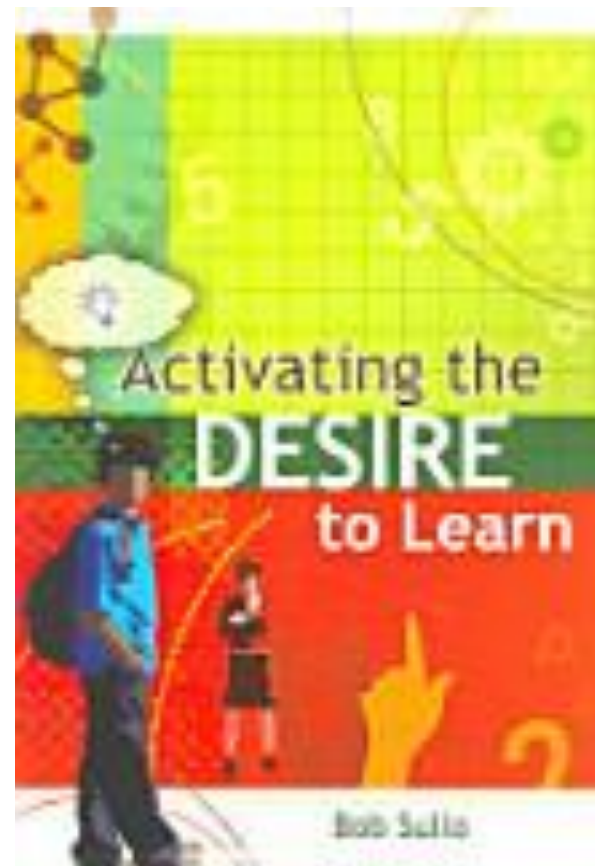
1. občutek avtonomnosti (lahko sam izbiram in odločam)
2. občutek kompetentnosti (zmorem, bom zmogel, znam)
3. povezanosti s pomembnimi drugimi (sem vključen, sem sprejet)

VIZ je osredinjena na proces - na ustvarjanje odnosov in dejavnosti, ki skrbijo za psihološke potrebe.

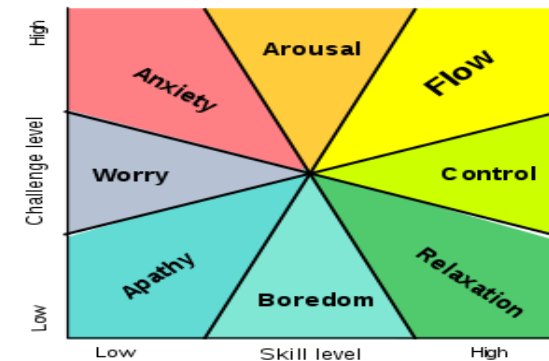
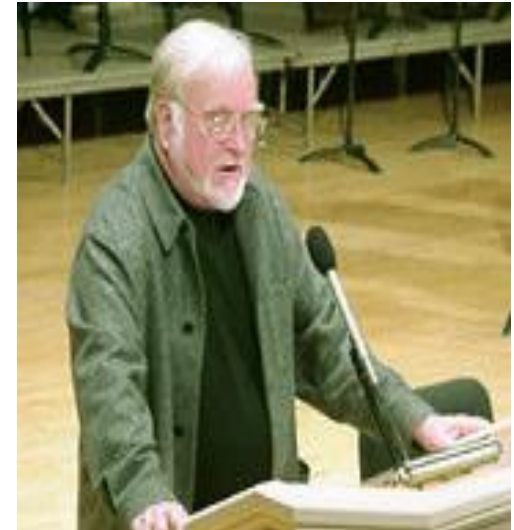
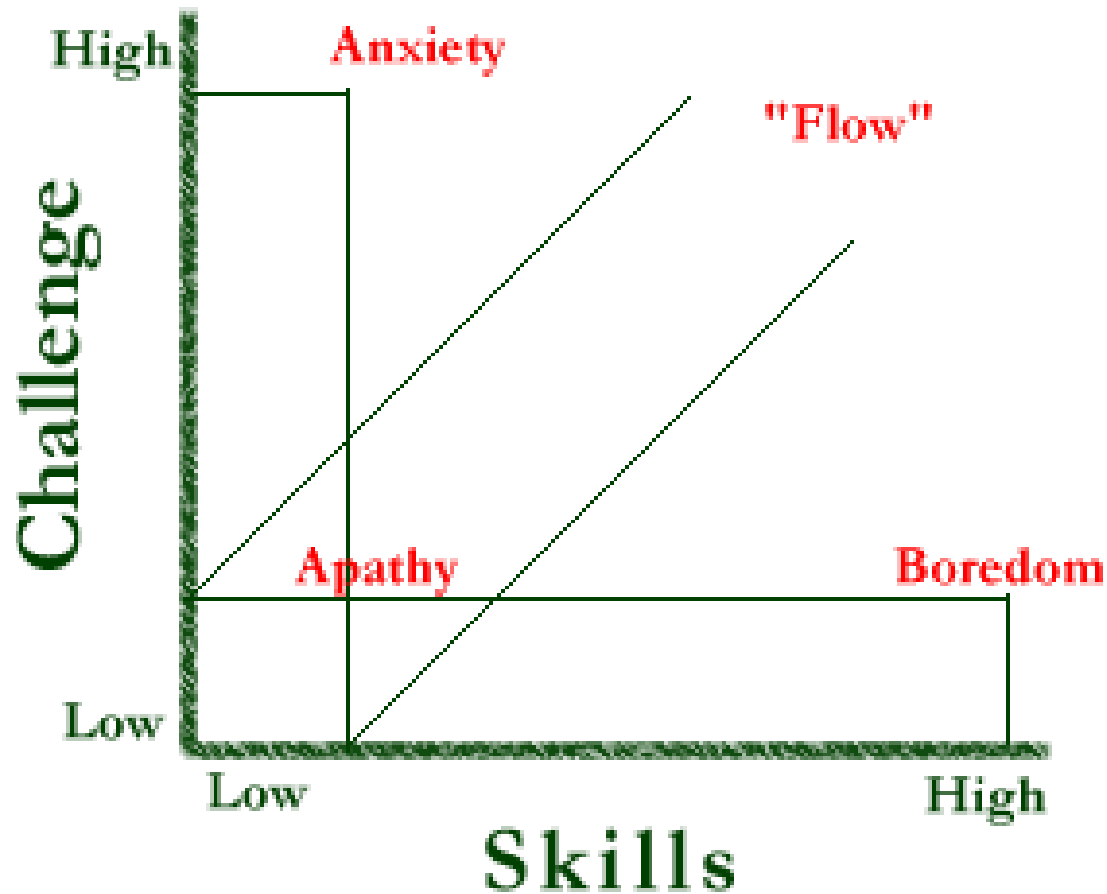
R. Sullo, 2010

- Vsi ljudje smo dejavni, da bi zadovoljili **5 osnovnih potreb:**
 - potreba po sodelovanju,
 - po kompetentnosti,
 - potreba po izbiri,
 - **po zabavi in**
 - **varnosti.**

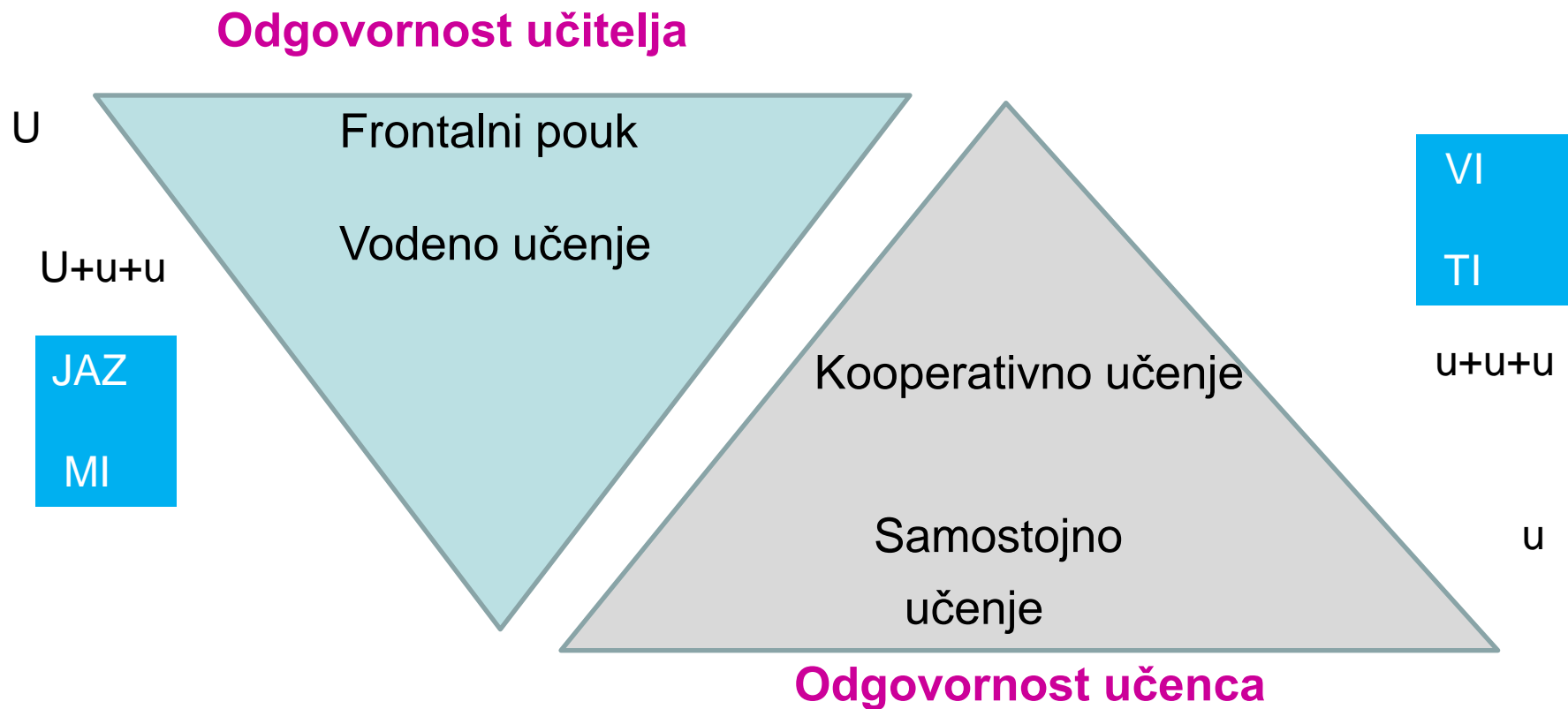

Zatopljenost v učenje, igro - status FLOW (preplavitev)

(The Psychology of Optimal Experience by Mihaly Csikszentmihalyi, 1990)

FIT model – postopen prenos odgovornosti za učenje na učenca (Fisher & Frey, 2014)

Interesi in želje učenca ter dejavnosti RaP

interesi	potenciali in znanje	načini učenja in učno okolje			
dejavnosti RAP, predmeti, področja; (prim. Holland)	predznanje, najboljši rezultati, močna področja, šibka področja; (prim. Gardner)	stili spoznavanja, stili učenja; (prim. Rancourt, Kolb, V-A-K)	najljubše strategije in oblike učenja	želeno socialno in fizično okolje (prim. C. Hinton in Fischer)	želeni dokazi, produkti;

Marsh & Parker, 1984

(BFLPE učinek)

DOBRO DELO UČITELJA

Projekt **GoodWork**

- ✓ **visoko kakovostno**
- ✓ **socialno odgovorno**
- ✓ **osebno osmišljeno**

N
A
Č
E
L
A

- spoštljivost (*respectful mind*)
- etičnost (*ethics*)
- odličnost (*excellency*) – strokovna neoporečnost
- osebna vpletenost (*engagement*).

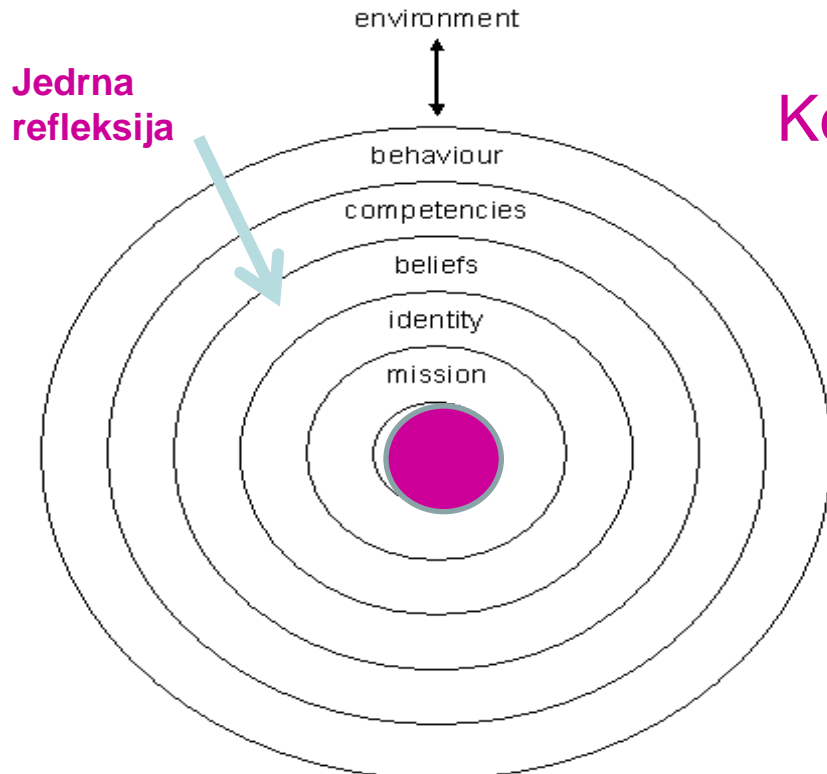

Spoštljivost, etičnost, strokovnost in osebna vpletenost

- Učitelj učenca spoštuje kot sebi enakovrednega.
(temelj vseh drugih odnosov med učiteljem in učenci)
- Učitelj svoja ravnanja strokovno argumentira.
(se mu zdi vredno; nevarnost ideološke indoktrinacije in manipulacije)
- Učitelj ravna strokovno neoporečno.
(upoštevava sodobna spoznanja o poučevanju, učenju in predmetu poučevanja)
- Učitelj osebno vodi učence - vpletenost njegovih misli, čustev, vrednot
(temelj “pedagoškega erosa “ - pedagoške moči, ki deluje kot motivacijska spodbuda, ki učenca „zapelje“ v procese učenja)

Fred Korthagen

“Čebulni model” profesionalnega razvoja

Kdo sem?

❖ moje poslanstvo;

❖ moja identiteta - kakšen učitelj sem in moj ideal;

❖ moja prepričanja oz. v kaj verjamem;

❖ moje kompetence – katera so moja močna področja;

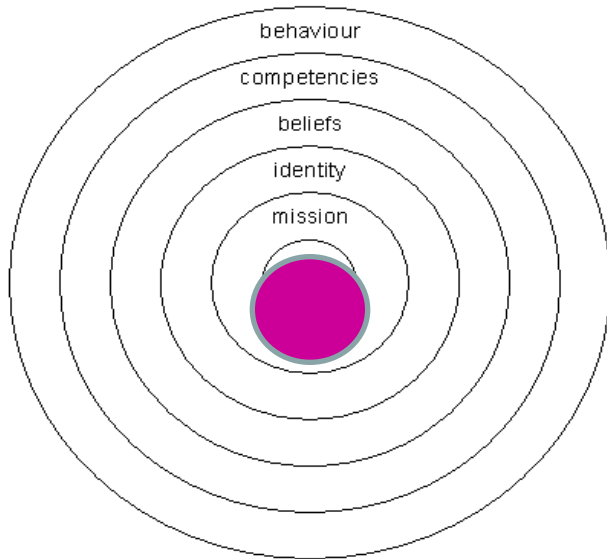
❖ moje dejansko ravnanje;

❖ okolje – ljudje in situacija;

„Če ne dosežemo tudi najglobljih plasti svoje osebnosti, ne bo prišlo do sprememb v ravnanju“.

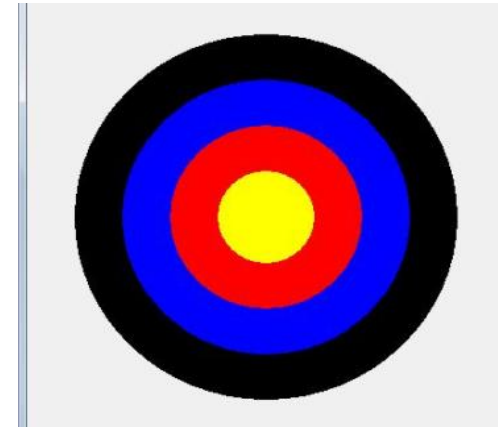
Ravnatelj in učiteljski zbor

OKOLJE - KULTURA in
VZDUŠJE

Jedro -
poslanstvo,
identiteta,
prepričanja,
kompetence;

Teorija samodoločenosti (SDT)

Psihološke potrebe učiteljev -
avtonomnost,
kompetentnost,
pripadnost,
zabava,
varnost;

Učitelj na začetku
šolskega leta

Učitelj nakoncu
šolskega leta

<http://opusteno.rs/slike/2014/11/smesne-slike-24926/ucitelji-na-pocetku-i-kraju-skolske-godine.html>

Hvala za vašo
pozornost.

Viri

- Bezić, T (ur.), ...idr. (2012). Vzgojno izobraževalno delo z nadarjenimi učenci osnovne šole. Priročnik. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Dvajset najpomembnejših psiholoških načel za poučevanje in učenje od vrtca do srednje šole [Prevedla M. Jurišević (ur.)]. (2016).. Pridobljeno s https://www.pef.uni-lj.si/fileadmin/Datoteke/Zalozba/prodaja_predstavitev/Dvajset_psiholoskih_nacel.pdf ali [Top 20 principles ...Pridobljeno s http://psychlearningcurve.org/these-psychological-principles-will-help-your-students-learn-more-effectively/](http://psychlearningcurve.org/these-psychological-principles-will-help-your-students-learn-more-effectively/).
- Dumont, H., Istance, D in Benavides, F. (ur.). (2010). *O naravi učenja*. Zbornik. OECD (prevod. Ljubljana: ZRSS, 2013).
- Hayse, N., Orell, S. (1988). Psihologija. [Prevedla D. Pogačnik]. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo
- Hollandovi interesni tipi (2016), [kratek film]. Pridobljeno s <https://psihologijadela.com/2016/07/15/poklicni-interesi-hollandova-teorija/>
- Jurišević, M. 2012. Motiviranje učencev v šoli. Ljubljana : Pedagoška fakulteta. http://www.pef.uni-lj.si/fileadmin/Datoteke/CRSN/branje/Motiviranje_u%C4%8Dencev_v_%C5%A1oli_u%C4%8Dbenik_2012_.pdf
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Self-Determination Theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78
- Korthagen, F., Vasalos, A.: 2005. Levels of reflection as a means to enhance professional growth. *Teacher and Teaching*, 11(1), 47-71.
- Komljanc, N. (ur.) ...idr. (2007). *Interes zbudi dejavnost*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Pečjak, S., Bucik, N. (2004). Bralna motivacija učencev v osnovni šoli. *Psihološka obzorja*, 13(4), 33-54.
- Poskus – Uvajanje tujega jezika v obveznem programu in preizkušanje koncepta razširjenega programa v osnovni šoli. Okrožnica MIZŠ, junij 2018.
- Razširjeni program OŠ, MIZŠ. Pridobljeno s http://www.mizs.gov.si/delovna_podrocja/direktorat_za_pedsolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/osnovno_solstvo/program/razsirjeni_program_osnovne_sole/
- Tancig, S. (2014). Edukacijska nevroznanost, [video https://www.youtube.com/watch?v=xLZU5Cp6_-k]
- Kurikularni dokument: Razširjeni program OŠ, avgust 2018. Pridobljeno s https://skupnost.sio.si/pluginfile.php/693888/mod_resource/content/1/Kurikularni%20dokument%2011_6.pdf
- [Junyan Fang](#), [Xitong Huang](#), [Minqiang Zhang](#),* [Feifei Huang](#), [Zhe Li](#), and [Qiting Yuan](#) (2018). The Big-Fish-Little-Pond Effect on Academic Self-Concept: A Meta-Analysis,. *Frontiers in Psychology*. 2018 (9). Pridobljeno s <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6124391/>;